

צמיחה והתחדשות בחיי הנישואין

יום עיון לחיזוק התא המשפחתי – מכון מאיר

1. סנהדרין ק"ו, א'

אמר רבי יוחנן כל מקום שנאמר וישב אינו אלא לשון צער שנאמר וישב ישראל בשמים ויחל העם לזנות אל בנות מואב וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם ונאמר וישב ישראל בארץ גשן ויקרבו ימי ישראל למות וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת גפנו ותחת תאנתו ויקם ה' שטן לשלמה את הדר האדומי מזרע המלך הוא באדום.

2. דרך חיים על אבות ב', ב'

ובמדרש זה בארו ענין הישיבה שגורמת תקלה לאדם, וזה כי האדם שהוא עמל הנה כאלו לא נמצא בפעל השלימות מצד העמל שיש לו, ומי שאינו בשלימות בפעל הנה עומד אל ההשלמה ולא ימשוך אחר זה חסרון, אבל כאשר הוא יושב ונח כאלו הגיע כבר אל ההשלמה וימשוך אחר דבר זה העדר וחסרון, ... ודבר זה רמזו בפרק חלק (סנהדרין צ"ט, ב') דאמרינן שם יצר הרע מאימתי נתן באדם ואמר שנתן בו משעה שיוצא ממעי אמו דכתיב כי יצר לב האדם רע מנעוריו חסר כתיב משנעדר לצאת מבטן אמו נתן בו יצר הרע, ומעתה יקשה לך למה דוקא משיוצא לאויר העולם, אבל יש לדעת כי טעם זה כמו שבארנו, כי יצר הרע הוא השטן הוא מלאך המות כמו שאמרו בפ"ק דבבא בתרא (ט"ז, א') והיצר הרע שנתן באדם הוא עצמו השטן והמלאך המות שמביאים האדם אל ההעדר והמיתתו והכל הוא ענין אחד, ולפיכך כל זמן שלא יצא האדם לאויר העולם שלא נשלם והוא מתנועע אל ההשלמה, אין דבק בו ההעדר שהוא הפך ההויה ולא ימצאו שני הפכים ביחד, אבל תכף שנעדר מבטן אמו והוא נמצא בפעל בשלימות ואינו עומד אל הויה עוד, אז דבק בו ההעדר שהוא יצר הרע הוא שטן הוא מלאך המות שדבק בכל הנמצאים:

3. עולת הראי"ה א' עמ' מ"ב-מ"ג

מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל. ההשתלמות המאושרת, שאליה ראוי שיכסוף האדם תמיד בכל חייו בלא הרף, היא מיוסדת על שתי בחינות יסודיות, שהן כבסיסים המעמידים את כל חמדות עולמים. האחת היא העטרה העליונה של כל מעלה, להיות האדם שואף תמיד להתעלות, לעלות אל על

6. שמונה קבצים ה', קל"א

מתוך שאין אדם יכול להקיף שום תיאור בשלמותו, ועם זה נפשו עורגת להיות משלים ציוריו, על כן מקולע הוא תמיד בין השאיפה ומניעת היכולת. אמנם בהיותו משתמש בשני הזרמים הללו כשורה, הרי הם משלימים אותו באמת בהשלמה שאינה פוסקת, בגידול תדירי, שהוא האושר היותר גדול. אבל כל זה עומד הוא בשכלולו, כשהוא שומר יפה את אופיו, את תוכיות רצונו, אז הוא חפץ רק להיות מוסיף והולך בעצמיותו, ומרוצה הוא אז בהתוספת התדירית יותר מבכל טוב, ונפשו מתמלאת תמיד הודאה עדינה פנימית ליצר כל, שברא את יצוריו וכל עולמיו בצורה עדינה כזאת שהם עומדים במצב של התעלות תדירית. אבל אם הוא מקלקל את רצונו, ואיננו פונה אל עצמיותו אלא אל ההתראות וההתהדרות החיצונית, אז אין לו חפץ כלל בהגידול התדירי, זה אינו דבר ניכר לאחרים, כי אם יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך. רוצה הוא בצבינות כאלה שיהיה יכול להתהדר ולהתיפות בהם מחוץ לעצמיותו, וזה הוא מוצא רק במושגים שלמים, שלמים בתכלית, שאין בהם חסרון הראוי לקבל תוספת. הוא אינו שם לב למה שאם ימלא חפצו זה, ילגום מן החיים בפעם אחת ואחר כך יהיה משומם, אבל הלא להתהדר פעם אחת יוכל. על כן רק ענוים יירשו ארץ, ויתענגו על רב שלום.

7. עולת הראי"ה עמ' ר"א

החפץ הפנימי של בקשת ד' הוא העולה על כל החיים ועל כל האושר, ושהבקשה בעצמה היא התכונה המבוקשת, לא המציאה, שהיא תמיד בלתי אפשרית, כי הננו צועדים מגודל אל גודל, ומבקשה לבקשה, מבהירות לבהירות ומודאות לודאות יותר עליונה.

8. אורות הקודש ב' עמ' תקי"ז; התעלות העולם, א' החידוש התמידי, ב'

ההופעה שבאה לאדם, לחוש על ידה את היצירה, לא כדבר שכבר נגמר ונעשה, אלא כדבר שהוא תמיד מתהווה, מתעלה, מתפתח ומתרום, זו היא שמעלה אותו מתחת השמש למעלה מן השמש, ממקום שאין כל חדש, למקום שאין כל ישן, שהכל מתחדש, ששמחת שמים וארץ הוה בו, כיום שנבראו בו.

במעלות הקודש, להוסיף חכמה ודעת קדושים רבה, להיות מואר באור וזו דעת ד' ועוזו, באור טהרה וקדושה, הבאה מתוך תוספות חכמה ודעת, מתוך הזדככות רגש ורעיון, מתוך תגבורת האצילות הנפשית הלך וגבור. והשניה היא הבסיסיות של העמדה, התכן השומר את המצב, שלא יהורס, שבכללו הוא התכן המקיים את תשוקת ההתעלות, הנותן מנוחה לשיא גליה, והקובע לנשמה מקום של מנוחה, לבלי תהיה מהרסת למעלה מכל חקה. האוהל והמשכן, הם שני השמות של בית הדירה, העלול להיות מוכן למסעות, שמרשמים בתוכן הרוחני העליון את העליות הנכספות. האוהל מסמן את היסוד המטלטל, את הצביון של ההכנה אשר לתנועה, שכונתה היא תמיד השתנות ועליה לצד האושר העליון, לקראת הזיו של מעלה. והמשכן מסמן, אם גם בצורה המחוברת באיזה אופן להכנה של נסיעה, אבל דוקא את היסוד המנוחתי שיש בין מסע למסע, ובנפשויות היא ההרגשה המרגעת, העוצרת את ההתנועעות הבלתי פוסקת, לשם היסוד של המטרה העליונה, קביעות האורה ובסיסיותה בערכה.

4. אבות ב', ב'

רַבִּין נְמַלְיָאֵל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה הַנִּישֵׂא אוֹמֵר, יִפָּה תִלְמוּד תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ, שִׁינִיעֵת שְׁנֵיהֶם מְשַׁכַּחַת עוֹן. וְכָל תּוֹרָה שֶׁאֵין עִמָּה מְלָאכָה, סוֹפָה בְטָלָה וְגוֹרָרֶת עוֹן. וְכָל הַעֲמָלִים עִם הַצְבּוֹר, יִהְיוּ עֲמָלִים עִמָּהֶם לְשֵׁם שְׁמִים, שְׁזִכּוֹת אֲבוֹתָם מְסִיעֵתָן וְצִדְקָתָם עוֹמְדָת לְעַד. וְאַתֶּם, מַעֲלֵה אֲנִי עֲלֵיכֶם שֶׁכָּר הִרְבָּה בְּאֵלוֹ עֲשִׂיתֶם:

5. דרך חיים על אבות ב', ב'

אך מה שאמר שיגיעית שניהם דמשמע שתולה ביגיעה במה שעמל ויגע, נראה שר"ל כי ראוי שיהיה האדם עמל בשני חלקים אלו אשר יש באדם, כי יש באדם גוף ונפש, והתורה היא שלימת הנפש, ודרך ארץ מה שהאדם צריך לצורך גופו לפרנסתו ושאר דברים, אמר כי כאשר האדם עמל בשני דברים דהיינו בדרך ארץ שהאדם עושה להנהגת גופו מה שצריך לו, ומה שהאדם עמל לשלימות נפשו שהיא התורה כמו שהוא דרך ארץ להשלים גופו ואז לא נמצא העוון, כי על שניהם להשלים את עצמו, והעוון לחסר את עצמו, ולכך יגיעת שניהם דוקא כאשר האדם עוסק בדבר שהוא להשלים את עצמו לגמרי.